

МІСЦЕ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ

© 2017 ІВАНОВА О. Ю., МАЛИШКО Ю. М., ЛАПТЄВ В. І.

УДК 336.132.1(477)

Іванова О. Ю., Малишко Ю. М., Лаптев В. І. Місце податкового контролю в системі державного фінансового контролю України

У статті проаналізовано сутність поняття «державний фінансовий контроль». Виділено елементи, притаманні системі фінансового контролю України. Визначено місце податкового контролю в системі державного фінансового контролю. Обґрунтовано, що завдяки проведенню контрольних заходів державними фіскальними органами забезпечується не тільки дотримання податкового законодавства, а й безпосереднє залучення фінансових ресурсів до державного бюджету. За допомогою застосування інструментарію факторного аналізу обґрунтовано агреговані фактори, що впливають на ефективність податкового контролю: «продуктивність проведення податкового контролю» та «організація податкового адміністрування». Аналіз факторних навантажень дозволив дійти висновку, що найбільш впливовими факторами на ефективність податкового контролю в Україні є витрати на утримання контролюючих органів та кількість проведених податкових консультацій.

Ключові слова: податковий контроль, державний фінансовий контроль, контролюючий орган, оплата праці.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 11.

Іванова Ольга Юрїївна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник сектора макроекономічного аналізу та прогнозування відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1-а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Малишко Юлія Михайлівна – кандидат економічних наук, викладач Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: malishkoyulia@gmail.com

Лаптев В'ячеслав Ігоревич – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: vlaptev777@gmail.com

УДК 336.132.1(477)

Іванова О. Ю., Малишко Ю. М., Лаптев В. І. Место налогового контроля в системе государственного финансового контроля Украины

В статье проанализирована сущность понятия «государственный финансовый контроль». Выделены элементы, присущие системе финансового контроля Украины. Определено место налогового контроля в системе государственного финансового контроля. Обосновано, что благодаря проведению контрольных мероприятий государственными фискальными органами обеспечивается не только соблюдение налогового законодательства, но и непосредственное привлечение финансовых ресурсов в государственный бюджет. С помощью применения инструментария факторного анализа обоснованы агрегированные факторы, влияющие на эффективность налогового контроля: «производительность проведения налогового контроля» и «организация налогового администрирования». Анализ факторных нагрузок позволил сделать вывод, что наиболее влиятельными факторами на эффективность налогового контроля в Украине являются расходы на содержание контролирующих органов и количество проведенных налоговых консультаций.

Ключевые слова: налоговый контроль, государственный финансовый контроль, контролирующий орган, оплата труда.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Библ.:** 11.

Іванова Ольга Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент, старший научный сотрудник сектора макроэкономического анализа и прогнозирования отдела макроэкономической политики и регионального развития, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пер. Инженерный, 1-а, 2 эт., Харьков, 61166, Украина)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Малишко Юлия Михайловна – кандидат экономических наук, преподаватель Харьковского национального экономического университета им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: malishkoyulia@gmail.com

Лаптев Вячеслав Игоревич – кандидат экономических наук, доцент кафедры управления персоналом и экономики труда, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: vlaptev777@gmail.com

UDC 336.132.1(477)

Ivanova O. Yu., Malyshko Yu. M., Laptiev V. I. The Place of Tax Control in the System of the State Financial Control in Ukraine

The article analyzes the essence of the notion of «the State financial control». The elements inherent in the system of financial control in Ukraine have been allocated. The place of tax control in the system of the State financial control has been determined. It has been substantiated that, through implementation of control measures, the State fiscal authorities are not only enforcing tax laws but also directly attracting financial resources to the State budget. With the use of instrumentarium of factor analysis, the aggregate factors influencing the efficiency of tax control: «productivity of performing the tax control» and «tax administration organization» have been substantiated. The analysis of factor loads has led to the conclusion that the most influential factors for the efficiency of tax control in Ukraine are the costs of maintaining the control authorities and the number of tax consultations conducted.

Keywords: tax control, State financial control, controlling authority, remuneration.

Fig.: 1. **Tbl.:** 5. **Bibl.:** 11.

Ivanova Olga Yu. – PhD (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Sector of Macroeconomic Analysis and Forecasting Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1-a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Malyshko Yulia M. – PhD (Economics), Lecturer of the Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: malishkoyulia@gmail.com

Laptiev Viacheslav I. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Personnel Management and Labour Economics, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: vlaptev777@gmail.com

Управлінська діяльність виражається через зовнішнє практичне відображення конкретних дій, що вчинюються органами виконавчої влади держави з метою і в процесі здійснення виконавчої та розпорядчої діяльності [8]. Контроль є одним з видів управлінської діяльності та має свої особливості відносно всіх інших видів управлінської діяльності. Так, якщо планування ставить завдання, організація приводить систему управління в стан можливості виконання цього завдання, то контроль характеризується універсальністю стосовно управлінської системи. Контроль покликаний постійно надавати інформацію про дійсний стан справи щодо виконання завдань.

В Україні до найбільш проблемних напрямків управлінської діяльності належить управління доходами бюджету. Нераціонально побудована система доходів бюджету, недосконалі методики планування бюджетних надходжень, постійне прийняття поправок і уточнень до законодавства, що регламентує відносини у податково-бюджетній сфері, недовиконання планових показників по окремих видах надходжень, значні масштаби ухилення від сплати податків – усе це результати недостатньо обґрунтованих підходів до управління доходами бюджету. Тому одним з основних напрямків підвищення ефективності державного управління є вдосконалення податкового контролю, який є одним з видів фінансового контролю.

Вивченням питання ефективності податкового контролю та його місця в системі державного фінансового контролю займалися такі вітчизняні та зарубіжні

вчені: О. Василик, Є. Калюга, Л. Овсянников, Ю. Слободяник, І. Стефанюк та ін. Однак наявність дискусійних питань потребує подальших досліджень.

Метою статті є визначення місця податкового контролю системи державного фінансового контролю та обґрунтування факторів, що впливають на його ефективність.

Контроль є невід'ємною частиною системи управління. Аналогічно можна припустити, що фінансовий контроль є функцією управління фінансами. У зв'язку з цим система фінансового контролю є невід'ємним елементом системи управління фінансами, а системи властива наявність певних елементів побудови:

- ✦ *по-перше*, контроль за виконанням державного бюджету – прерогатива держави;
- ✦ *по-друге*, держава покладає контроль за виконанням державного бюджету на спеціальні органи – органи державного фінансового контролю;
- ✦ *по-третьє*, державний фінансовий контроль перевіряє дотримання бюджетного та іншого законодавства України;
- ✦ *по-четверте*, основними методами державного фінансового контролю є перевірка і аналіз;
- ✦ *по-п'яте*, через державний фінансовий контроль держава переслідує цілі виявлення, усунення та недопущення порушень.

Сутність фінансового контролю є дискусійним питанням. Ряд науковців дають власні визначення фінансового контролю (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «державний фінансовий контроль»

Автор/Джерело	Поняття
1	2
Слободяник Ю. [9]	Державний фінансовий контроль є однією з найбільш важливих функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування та ефективного використання фінансових ресурсів держави для досягнення поставлених нею цілей у сфері розподільчих відносин
Василик О. [3]	Державний фінансовий контроль – це функція управління, специфічна діяльність, що реалізується через систему спостереження і перевірки законності та ефективності процесів створення і використання грошових доходів і грошових фондів з метою оцінки обґрунтованості прийнятих управлінських рішень і результатів їх виконання для досягнення пропорційності і збалансованості розвитку економіки
Стефанюк І. [10]	Державний фінансовий контроль є результатом практичного використання державою контрольної функції фінансів, тобто внутрішньої властивої їм риси – можливості виступати засобом контролю за виробництвом, розподілом і використанням сукупного суспільного продукту і національного доходу
Овсянников Л. [8]	Державний фінансовий контроль – це реалізація права держави законними шляхами захищати свої фінансові інтереси й фінансові інтереси своїх громадян через систему законодавчих, організаційних, адміністративних і правоохоронних заходів
Грачова Е. та ін. [4]	Діяльність уповноважених державою органів і організацій за дотриманням законності у процесі збирання, розподілу, перерозподілу й використання грошових фондів держави та муніципальних утворень з метою здійснення ефективної фінансової політики в суспільстві для забезпечення прав і свобод громадян
Калюга Є. [6]	Державний фінансовий контроль ґрунтується на використанні контрольної функції фінансів і виступає одним із проявів її важливого значення в розширеному відтворенні
Шохин С., Вороніна Л. [11]	Державний фінансовий контроль – це багатоаспектна міжгалузєва система нагляду наділених контрольними функціями державних і суспільних органів за фінансово-господарською діяльністю підприємств, установ і організацій з метою об'єктивної оцінки законності й доцільності господарських і фінансових операцій та виявлення резервів доходів державного бюджету і позабюджетних фондів

1	2
Данилевський Ю. [5]	Державний фінансовий контроль – це різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю. Він полягає у встановленні фактичного стану справ щодо дотримання вимог чинного законодавства на підконтрольному об'єкті, спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі, а також використання коштів, що залишаються в суб'єкта фінансових правовідносин у зв'язку з наданими пільгами за платежами до бюджетів, державних позабюджетних фондів та кредитів, отриманих під гарантії Кабінету Міністрів України

Таким чином, аналіз наукової літератури з питань визначення сутності поняття «державний фінансовий контроль» засвідчує, що його розглядають як функцію, вид діяльності або самі дії. Виходячи з визначень можна виділити такі елементи, притаманні системі фінансового контролю:

1. *Суб'єкт, який здійснює фінансовий контроль.* В одних визначеннях вказується, що це державний орган, в інших – що це суб'єкт контролю. Але, незалежно від цього, під суб'єктом розуміється держава в особі уповноважених (контролюючих органів).

2. *Об'єкт фінансового контролю.* Об'єктом даного виду контролю є як юридичні особи (незалежно від форми власності), так і фізичні особи.

3. *Метою фінансового контролю,* виходячи з авторських визначень даного терміна, є підвищення ефективності управління фінансами, виявлення відхилень у розвитку.

Залежно від специфіки предмету фінансового контролю розрізняють такі його види: бюджетний контроль; податковий контроль; банківський нагляд; валютний контроль (рис. 1).

Податковий контроль – це елемент фінансового контролю і частина податкового механізму. Податкові перевірки здійснюються в розрізі окремих платників податків. Під час здійснення контрольних заходів перевіряється правильність нарахування, повнота та своєчасність сплати податків.

Поява податкового контролю викликана об'єктивними причинами. Платники податків, що отримують доходи від здійснення діяльності або мають якусь майнове право, апriori прагнуть захистити отримані вигоди від податкових вилучень. При цьому таке прагнення платників податків до захисту особового майнового інтересу може призвести до зачіпання майнового інтересу

Рис. 1. Види державного фінансового контролю

Джерело: складено за [1; 2; 7; 11].

іншого суб'єкта економічних відносин – держави. Адже несплата податків має наслідком скорочення дохідної частини державного бюджету, відповідно до дефіциту коштів, що спрямовуються на фінансування соціальних, інвестиційних, оборонних і правоохоронних програм, що, зрештою, формує загрозу соціальної стабільності суспільства. У такій ситуації держава в особі уповноважених на це органів захищає публічні інтереси шляхом проведення моніторингу виконання податкового законодавства та притягнення до відповідальності тих осіб, що його порушили. Це дозволяє не тільки покарати несповідомих платників податків, а й створити превентивний механізм правопорушень у сфері оподаткування.

Таким чином, з вищесказаного випливає необхідність існування системи податкового контролю, а також у загальному вигляді відбивається юридична основа його побудови.

Виходячи з високої суспільної значущості податкового контролю, підвищення його ефективності є актуальним завданням на всіх етапах створення податкового механізму. Тому постає питання визначення факторів, що впливають на ефективність податкового контролю з метою визначення напрямів його підвищення.

Як відомо, рівень заробітної плати в контролюючих органах не є достатнім для того, щоб мотивувати працівників податкових інспекцій сумлінно виконувати свої обов'язки. Тому необхідно покращити систему винагород податкового персоналу. Вирішення даної проблеми позитивно вплине не тільки на ефективність функціонування контролюючих органів у сфері оподаткування, але ще й надасть змогу зменшити рівень корупції в цих органах.

Для забезпечення більш продуктивного податкового адміністрування необхідно стимулювати робітників контролюючих органів збільшенням кількості винагород, підняттям рівня заробітної плати. Для цього слід визначити вплив частки витрат на заробітну плату в загальних витратах на податкове адміністрування.

Кількісний вираз обраних показників наведено в *табл. 2*.

Показники були перевірені на наявність кореляційних зв'язків (*табл. 3*).

На етапі перевірки кореляційних зв'язків з моделі виключено корелюючі показники, серед яких: податкові надходження, кількість застосованих санкцій за порушення податкового законодавства, податковий тягар,

Таблиця 2

Вихідні дані для факторного аналізу

Показник	Рік					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість планових перевірок (<i>Кпл.пер.</i>)	348028	24722	23241	22428	22042	8000
Кількість ДПІ (<i>Кдпн</i>)	470	470	472	462	401	370
Загальна штатна чисельність персоналу органів ДПС (<i>ЗЧпер.</i>)	62182	62222	62222	62233	54366	50320
Кількість податкових консультацій, наданих на особистому прийомі та по телефону, млн (<i>Кконс.</i>)	1,42	1,50	1,62	1,79	4,42	5,08
Податкові надходження, млрд грн (<i>ПН</i>)	120,5	148,4	148,9	182,1	261,6	274,7
Податкове навантаження (<i>ПТ</i>)	0,17	0,16	0,16	0,17	0,20	0,19
Кількість податків (<i>Кп.</i>)	98	99	99	147	135	135
Час, що витрачається на сплату податків (<i>Т</i>)	2185	2085	848	736	657	657
Видатки на утримання контролюючих органів, млн грн (<i>Вутр.</i>)	3461,90	4666,12	4392,73	4663,67	4702,92	4518,89
Кількість санкцій (<i>Кс.</i>)	348028	502948	733162	899307	921307	980567
Витрати на заробітну плату (<i>Вз.п.</i>)	0,572	0,799	0,566	0,567	0,551	0,530
ВВП, млрд грн	720,7	948	913,3	1082,5	1316,6	1408,9

Таблиця 3

Аналіз кореляційних зв'язків складових досліджуваного фактора

	<i>Кпл.пер.</i>	<i>Кдпн</i>	<i>ЗЧпер.</i>	<i>Кконс.</i>	<i>Кп.</i>	<i>Т</i>	<i>Вутр.</i>	<i>Вз.п.</i>
<i>Кпл.пер.</i>	1,00	0,36	0,34	-0,39	-0,47	0,68	-0,68	-0,10
<i>Кдпн</i>	0,36	1,00	0,69	-0,68	-0,60	0,58	-0,33	0,46
<i>ЗЧпер.</i>	0,34	0,69	1,00	-0,68	-0,54	0,55	-0,30	0,45
<i>Кконс.</i>	-0,39	-0,68	-0,68	1,00	0,60	-0,62	0,37	-0,47
<i>Кп.</i>	-0,47	-0,60	-0,54	0,60	1,00	-0,65	0,54	-0,49
<i>Т</i>	0,68	0,58	0,55	-0,62	-0,65	1,00	-0,60	0,66
<i>Вутр.</i>	-0,68	-0,33	-0,30	0,37	0,54	-0,60	1,00	0,20
<i>Вз.п.</i>	-0,10	0,46	0,45	-0,47	-0,49	0,66	0,20	1,00

а також доведено, що залишені показники не пов'язані тісною кореляційною залежністю (тобто, їх коефіцієнт кореляції < 0,7).

З огляду на дотримання критеріїв пояснювання варіації показників та навантаження в табл. 4 наведено вклад факторів у загальну мінливість.

Таблиця 4

Вклад факторів до загальної дисперсії

Фактор	Власне число	Загальна дисперсія, %	Кумулятивна дисперсія, %
Φ_1	4,84	60,5	60,5
Φ_2	1,83	22,82	83,32

Як свідчать дані табл. 4, виділені фактори є значущими, оскільки їх власні числа > 1. При цьому найбільший вагомий внесок дають перший і другий фактори, відповідно пояснюючи 60,5% та 22,82% мінливості, а в сукупності – 83,32% загальної дисперсії показників.

Для економічної інтерпретації отриманих факторів доцільно розглянути значення їх факторних навантажень, що наведені в табл. 5.

Таблиця 5

Значення факторних навантажень складових

Показник	Фактор	
	Φ_1	Φ_2
Кпл.пер.	-0,7386530	-0,644648
Кдпі	-0,894247	0,287537
Зчпер.	0,307464	-0,868616
Кконс.	0,910071	-0,257865
Кп.	-0,805072	0,049056
Т	-0,861951	-0,109373
Вутр.	0,613978	0,785181
Вз.п.	-0,523417	0,736490

Оскільки факторні навантаження на показник становить коефіцієнт кореляції між ними, складові факторів визначено за навантаженнями, значення яких перевищують 0,7. Можна припустити, що показники, які мають від'ємні значення, є дестимуляторами та негативно впливають на досліджуване явище.

Після проведення факторного аналізу всі вихідні показники були віднесені до двох факторів. До першого фактора були віднесені показники з навантаженнями, що дорівнюють приблизно -0,74; -0,89; 0,91; -0,81; -0,86: кількість планових перевірок; кількість податкових офісів; кількість проведених податкових консультацій; кількість податкових платежів; час, що витрачається на оподаткування. Тобто, структура першого фактора дозволяє визначити агреговану змінну – «продуктивність проведення податкового контролю». Найбільше податкове навантаження має показник кількості проведених податкових консультацій, що є стимулятором, і збільшення значення цього показника позитивно впливає на продуктивність проведення податко-

вого контролю. Найменше факторне навантаження має показник часу, що витрачається на оподаткування і є дестимулятором.

До другого фактора було віднесено три показники з приблизними навантаженнями -0,87; 0,79; 0,74: загальна чисельність персоналу, витрати на утримання контролюючих органів, частка витрат на заробітну плату податкового персоналу в загальних адміністративних витратах. Структура другого фактора дозволяє визначити агреговану змінну – «організація податкового адміністрування». Найбільше факторне навантаження має показник витрат на утримання контролюючих органів, який є стимулятором. Найменше факторне навантаження має показник загальної штатної чисельності персоналу.

Наведений склад значущих показників двох факторів дозволяє зробити висновки: вплив досліджуваних показників на якість адміністрування контролюючих органів описується двома факторами: продуктивність проведення податкового контролю (Φ_1) та організація податкового адміністрування (Φ_2); більшість показників у складі відібраних факторів мають позитивні податкові навантаження, що свідчить про їх стимулюючий вплив на якість проведення податкового контролю. Незважаючи на те, що відібрані показники не корелюють між собою, їх вибір є досить логічним, адже за економічним змістом вони тісно пов'язані між собою.

Таким чином, підвищення кваліфікації співробітників є недостатнім для продуктивного функціонування контролюючих органів у сфері оподаткування, необхідно розробити більш досконалу систему моральної та матеріальної мотивації контролюючих органів. Нова система мотивації повинна створити умови для посилення трудової активності та підвищення зацікавленості персоналу в результативності трудової діяльності. Наприклад, такому результату може сприяти введення комісійних за проведення якісних податкових консультацій, підвищення заробітної плати всьому податковому персоналу, введення пільг, пов'язаних з робочим графіком за проведення надурочної роботи. Така мотивація не тільки сприятиме старанності працівників контролюючих органів у виконанні своїх обов'язків, а ще й поступово за рахунок цього буде відбуватися зменшення корупції в контролюючих органах.

Податковий контроль займає вагоме місце в системі державного фінансового контролю, оскільки завдяки проведенню контрольних заходів державними фіскальними органами забезпечується не тільки дотримання податкового законодавства, а й безпосереднє залучення фінансових ресурсів до державного бюджету. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Банківський нагляд. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123147
3. Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник. Київ: НІОС, 2002. 345 с.

4. Грачева Е. Ю., Толстопятенко П. П., Рыжкова Е. А. Финансовый контроль: учеб. пособ. М.: ИД «Камерон», 2004. 272 с.

5. Данилевский Ю. А. Финансовый контроль в СССР и пути его совершенствования. М.: Финансы и статистика, 1989.

6. Калюга Є. В. Реформування економічного контролю в Україні (теорія і практика): автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.06.04. К., 2002. 34 с.

7. Кравченко Л. М. Правові засади валютного регулювання та валютного контролю в Україні. Київ: Нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 152 с.

8. Овсянников Л. Закон о государственном финансовом контроле: все-таки нужен президентский контроль. *Президентский контроль*. 2010. № 9.

9. Слободяник Ю. Б. Державний аудит в Україні: теорія, методологія, організація: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Одеса, 2014. 589 с.

10. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль підприємницької діяльності в Україні: авторефер. дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2002. 16 с.

11. Шохин С. О., Воронина Л. И. Бюджетно-финансовый контроль и аудит. Теория и практика применения в России. М.: Финансы и статистика, 1997. 240 с.

REFERENCES

"Bankivskyi nahliad" [Banking supervision]. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123147

Danilevskiy, Yu. A. *Finansovyy kontrol v SSSR i puti yego sovershenstvovaniya* [Financial control in the USSR and ways of its improvement]. Moscow: Finansy i statistika, 1989.

Gracheva, E. Yu., Tolstopyatenko, P. P., and Ryzhkova, Ye. A. *Finansovyy kontrol* [Financial control]. Moscow: Kameron, 2004.

Kaliuha, Ye. V. "Reformuvannia ekonomichnoho kontroliu v Ukraini (teoriia i praktyka)" [Reform of economic control in Ukraine (theory and practice)]. *Avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.06.04*, 2002.

Kravchenko, L. M. *Pravovi zasady valiutnoho rehuliuвання ta valiutnoho kontroliu v Ukraini* [The legal basis of currency regulation and currency control in Ukraine]. Kyiv: KNTEU, 2005.

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Ovsyannikov, L. "Zakon o gosudarstvennom finansovom kontrole: vse-taki nuzhen prezidentskiy kontrol" [The law on state financial control still need presidential control]. *Prezidentskiy kontrol*, no. 9 (2010).

Slobodianyuk, Yu. B. "Derzhavnyi audyt v Ukraini: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia" [State audit in Ukraine: theory, methodology, organization]. *Dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09*, 2014.

Stefaniuk, I. B. "Derzhavnyi finansovyi kontrol pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini" [The state financial control of business activities in Ukraine]. *Avtorefer. dys. ... kand. ekon. nauk*, 2002.

Shokhin, S. O., and Voronina, L. I. *Biudzhethno-finansovyy kontrol i audit. Teoriya i praktika primeneniya v Rossii* [The fiscal control and audit. Theory and practice of application in Russia]. Moscow: Finansy i statistika, 1997.

Vasylyk, O. D. *Teoriia finansiv* [Theory of Finance]. Kyiv: NIOS, 2002.